

INNSPILL TIL KOMMUNE- OG FYLKESVALG

Avsender: NHO Fellesskapet Nord-Norge

Vekstkraftig Nord-Norge.....	2
1.Infrastruktur bygger Nord-Norge	3
Veg	3
Havn	3
Luftfart	3
Kollektivtransport	4
Ferge- og hurtigbåt	4
Bane	4
Kraftnett og kraftproduksjon	4
Digital infrastruktur.....	4
2.A Rett kompetanse og utdanning for lokal verdiskaping	5
Yrkesfag.....	5
Høyere yrkesfaglig utdanning	5
Generelt	5
2.B Inkluderende og arbeidsliv	6
Kvalifisering.....	6
Språk	6
3.A Helhetlig samfunnsutvikler.....	6
3.B Offentlige anskaffelser – verktøy som innovasjonsmotor	7

Vekstkraftig Nord-Norge

Sunne og lønnsomme bedrifter er bærebjelken i våre lokalsamfunn. Bedriftene i Nord-Norge gir liv og lys til bygd og by, og skaper verdier som gir inntekter til kommunene.

Bedriftene sørger for bærekraftig mat til verden, bygger skoler og sykehus, skaper energi til ferger, lys og varme, unike opplevelser i vill og vakker natur, et mangfoldig kulturtilbud og nye bærekraftige løsninger. Bedriftene har høye ambisjoner som løser klimautfordringene, og sikrer utvikling i offentlige tjenestetilbud.

Våre naturgitte fortrinn gjør at Nord-Norge skal spille en enda viktig rolle i fremtidens mer klimavennlige, bærekraftige og livskraftige samfunn.

Bedriftene ønsker å stå på egne ben i oppgangstider og nedgangstider. Da er det avgjørende at bedriftenes rammebetingelser er forutsigbare og konkurransedyktig i inn- og utland. Bare slik blir investeringer og satsinger lønnsomme over tid. Vi må samles om de store satsingsområdene for Norge og Nord-Norge.

NHOs beregninger viser at det må skapes 30.000 nye arbeidsplasser i nordnorske bedrifter innen 2030, for å opprettholde dagens velferdssamfunn. For å få til dette må vi ha et godt offentlig privat samarbeid.

5 ambisjoner for Nord-Norge

1. NHO i nord vil at Nord-Norge skal være en vekstmotor i Norge. Nord-Norge skal være en foretrukket landsdel å bo og jobbe i – og være et foretrukket sted å etablere bedrifter og ny industri.
2. Vi ønsker at enda flere nordnorske bedrifter blir internasjonalt ledende på sitt fagfelt.
3. Vi ønsker at det skal bli enklere å starte opp egen bedrift og vokse med utgangspunkt i Nord-Norge.
4. Vi ønsker at det skal lønne seg å satse i egen bedrift, og nordnorsk eierskap skal lønne seg.
5. Vi ønsker at nordnorske bedrifter skal bidra til mangfold gjennom å inkludere, integrere og bidra til at flere utdannes og kvalifiseres for arbeidslivet.

1. Infrastruktur bygger Nord-Norge

Investering i infrastruktur er det viktigste enkeltstående virkemiddelet – i tillegg til de generelle rammebetingelsene - for økt jobb- og verdiskaping.

Våre tre hovedpunkter

1. Prioritere veier, havner og buss- båt- fly- og fergearter som bidrar til:
 - I) økt jobb- og verdiskaping
 - II) sterke bo- og arbeidsmarkedsregioner
 - III) bærekraftig mobilitet
 - IV) økt fremkommelighet for næringstransporten.
2. Prioritere vedlikehold og oppgradering av infrastrukturen vi har.
3. Utarbeide kommuneplaner som tilrettelegger for raskere kraft-, nett- og bredbåndsutbygging til eksisterende og nye næringer.

Fylkeskommuner og kommuner må:

Veg

- Prioritere oppgradering og vedlikehold av de strekninger som har størst potensial for å ivareta og øke jobb- og verdiskapingen.
- Prioritere investeringsmidlene til de veiprojektene som har størst potensial for å øke jobb- og verdiskaping.
- Jobbe for statlig medfinansiering av større fylkeskommunale veiprojekter som bidrar økt jobb- og verdiskaping.
- Sørge for en helhetlig planlegging av infrastrukturprosjekter, også mellom transportformer og forvaltningsnivåer.

Havn

- Sette av midler til investeringsbidrag til industri- og tømmerkaier.
- Jobbe for rask gjennomføring av modne fiskerihavnprosjekter som nå er tilbakeført til staten.
- Planlegge og utvikle havner til logistikk-, mobilitet og energiknutepunkter.
- Jobbe for at mer gods fraktes sjøveien.

Luftfart

- Jobbe for billigere flybilletter innad i Nord-Norge, og øke rutetilbudet på kortbanenettet.
- Legge prinsippene for kollektivtransportplanlegging i større grad til grunn, slik at flytilbudet er tilbudsdrivet og ikke et minimumstilbud for en antatt etterspørsel. Målet må være å øke mobiliteten i landsdelen, slik at bo- arbeid-, utdannings-, opplevelsesmarkeder utvides, og bidrar til økt attraktivitet og rekruttering, tilflytting og bli- og bolyst.
- Jobbe for at luftfartsmiljøet i Nord-Norge tar en internasjonal ledende rolle innen utvikling, uttesting og implementering av klimanøytral luftfart

Kollektivtransport

- Planlegge og prioritere kollektivtransporten målrettet for å bygge sammen arbeidsmarkeder og øke regional attraksjonskraft og verdiskaping.
- Planlegge sømløs overgang mellom alle transportformene for folk og bedrifter, også over fylkesgrensene.
- Planlegge for at flere privatreiser tas med kollektivtransport, og sikre at tilreisendes behov inkluderes i utforming av kollektivtilbud.
- Sikre et fleksibelt kollektivtilbud som legger bedre til rette for transport mellom tettsteder og byer i Nord-Norge.
- Innføre nullutslipps kollektivtransportløsninger.

Ferge- og hurtigbåt

- Prioritere ruter som bidrar til økt jobb- og verdiskaping.
- Gi næringstransporten høy prioritet på alle ruter.
- Sikre at næringslivets behov ivaretas når ferge -og hurtigbåttilbud fornyes.
- Sikre nullutslippsløsninger for ferger og hurtigbåter.

Bane

- Jobbe for oppgraderinger, kapasitetsøkninger og linjeutbygginger i banenettet som bidrar til økt jobb- og verdiskaping.
- Jobbe for sikre og forutsigbare forsyningslinjer i Nord-Norge der næringstransport og folk gis alternative transportmuligheter ved uforutsette hendelser.

Kraftnett og kraftproduksjon

Fornybar kraft har lenge vært et viktig konkurransefortrinn i nord. Dette har bidratt til flere bedriftsetableringer og investeringer, og gjør Nord-Norge til en attraktiv landsdel å etablere ny grønn industri.

- Utarbeide kommuneplaner som tilrettelegger for raskere kraft- og nettutbygging til eksisterende og nye næringer.
- Prioritere og være pådriver for nettinvesteringer som bidrar til økt jobb- og verdiskaping.
- Legge til rette for nye industrieventyr innen fornybar energi (vind, vann, hydrogen, ammoniakk), batteri, fangst og lagring av CO₂

Digital infrastruktur

- Sikre at alle husholdninger, bedrifter og offentlige kontorer i landsdelen skal ha tilgang til bredbånd med hastigheter på minimum 1 gigabit/sekund i løpet av valgperioden.

2.A Rett kompetanse og utdanning for lokal verdiskaping

2 av 3 bedrifter har et udekket kompetansebehov.

Våre tre hovedpunkter

1. Dimensjonering av utdanningstilbud må prioritere bedriftens behov først, for å sikre høyest mulig verdiskaping til fellesskapet.
2. Prioritere fleksible og alternative utdannings- og opplæringstilbud som bidrar til økt inkludering, kvalifisering og integrering.
3. Prioritere ressurser til en enda bedre rådgivning og karriereveiledning som setter elevene i stand til å ta informerte utdanningsvalg, i tråd med bedriftenes og arbeidsmarkedets behov.

Fylkeskommuner og kommuner må:

Yrkesfag

- Sørg for at over 50 % av elever på videregående velger og fullfører yrkesfaglig utdanning
- Sørg for økt deltakelse og samarbeid mellom utdanningsinstitusjoner og bedrifter i opplæringsløpet gjennom praksisordninger, skoleoppgaver og bedriftsbesøk.
- Jobbe for at flere elever fullfører lærlingtiden og flere lære plasser/lærebedrifter i arbeidslivet.
- Jobbe for flere fleksible opplæringsmodeller i samarbeid med bedrifter.
- Yrkesopplæringsnemndene skal være fylkeskommunenes viktigste politiske redskap for utvikling av fag- og yrkesopplæringen, og sikres gjennomslag i utdanningspolitiske saker.

Høyere yrkesfaglig utdanning

- Styrke fagskoletilbudet med økt kapasitet og flere fagområder.
- Prioritere et betydelig utstyrsloft i den videregående skole og fagskolen.

Generelt

- Tilpasse utdanningssystemet på alle nivå i større grad etter bedriftenes behov.
- Tilby relevant etter- og videreutdanningstilbud for det lokale arbeidslivet.
- Øke kvaliteten og tilgangen på karriereveiledning/rådgivningstjenesten og sikre at relevante bedrifter er en del av dette tilbudet.
- Teste ut nye piloter som kan sikre tilflytting og bosetting i landsdelen.

2.B Inkluderende og arbeidsliv

Arbeidskraften utgjør rundt tre fjerdedeler av vår nasjonalformue. Høy verdiskaping forutsetter at mange er i jobb.

Fylkeskommuner og kommuner må:

Kvalifisering

- Tilrettelegge for omskolering, jobb- og inkluderingsstøtte for å sikre at de med språkutfordringer, fysiske eller psykiske plager får den hjelpen og støtten som trengs for komme i jobb eller være i jobb.
- Jobbe for et godt samarbeid mellom NAV, partene i arbeidslivet og utdanningsinstitusjonene for å kvalifisere flere kandidater til en jobb.
- Legge til rette for mer arbeidstrening for de som står utenfor arbeidslivet.
- Gi flere mulighet til å dokumentere sin arbeidserfaring og bygge utdannelsen sin videre på arbeidserfaringen.

Språk

- Godkjenne engelsk som opplæringsSpråk i den videregående skole.
- Tilby gode språktilbud på alle nivå, både for arbeidsinnvandrere, flyktninger og tilflyttere.
- Legge til rette for at flere kan ta muntlig eksamener.

3.A Helhetlig samfunnsutvikler

Kommuner og fylkeskommune må jobbe målrettet for å være attraktive for innbyggere, besøkende og bedrifter.

Våre tre hovedpunkter

1. Jobbe for en helhetlig og sammenhengende areal, næring- bolig- og infrastrukturutviklingen.
2. Bygge opp, utvikle og dele samfunns- og arealplanleggingskompetansen i kommunene og fylkeskommunen – og mellom disse.
3. Aktiv bruk av offentlige anskaffelse som verktøy for utvikling av et seriøst og bærekraftig næringsliv.

Fylkeskommuner og kommuner må:

- Ha samfunns- og arealplaner som gir økt forutsigbarhet og tilgang til arealer for bedrifter og ny infrastruktur.
- Oppdatere strategiske næringsplaner med konkrete tiltak for bærekraftig vekst.
- Sørge for god medvirkning i utarbeidelse av planer, strategier og saker av betydning for næringslivet.

- Arbeide for attraktive bo- og arbeidsmarkedsregioner, også samarbeid på tvers av kommunegrenser.
- Jobbe strategisk med boligutvikling og regulere tilstrekkelig med areal til nye boliger.
- Planlegge og utvikle attraktive sentrumsområder for økt bolyst.
- Gjennomføre all tilsynsvirksomhet med vekt på veiledning og risikovurdering

Fylkeskommunen som samfunnsutvikler: .

- Utvikle og dele samfunns- og arealplanleggingskompetansen i kommunene og fylkeskommunen.
- Sette klare mål i planverket for samfunnsutviklingen, tilpasset regionale og lokale forhold.
- Ta et helhetlig ansvar for kompetanse og utdanning, klima og miljø, folkehelse, kultur, ressursforvaltning, samferdsel og næringsutvikling.
- Samordne og koordinere offentlig innsats og virkemiddelbruk.
- Bruke regionale utviklingsmidler til å underbygge nasjonale satsinger og prioriteringer, slik at bedrifter i fylket får ta del i fremtidsrettede satsinger for landet.

3.B Offentlige anskaffelser – verktøy som innovasjonsmotor

Offentlig sektor er en stor innkjøper. Offentlige anskaffelser er et våre viktigste verktøy for å skape et seriøst arbeidsliv og gjennomføre det grønne skiftet.

Fylkeskommuner og kommuner må:

- Åpne for flere private tjenestetilbydere for å utvikle et mer mangfoldig tjenestetilbud
- Innrette anskaffelser slik at bedriftene kan skape effektive løsninger, og på den måten nå politiske mål om mest mulig samfunnsnytte, kutt i klimagassutslipp, mer sirkulærøkonomi og et seriøst og inkluderende arbeidsliv. Blant annet ved å prioritere flere behovsdrevne anskaffelser i tett dialog med aktuelle tilbydere
- Jobbe for flere heldigitale anskaffelsesprosesser
- Samarbeide om en felles innkjøpsmodell - Norgesmodell - der målet er å sikre seriøse og forutsigbare konkurransevilkår, forebygge arbeidslivskriminalitet og hindre konkurranse på ulike vilkår.